Σώματα που εκπέμπουν φως

Η φόρμα στην παράσταση του Φώτη Νικολάου συνδυάζει την απόλυτη αυθεντικότητα με την εύθραυστη πειραματικότητα

Της Νόνας Μολέσκη

Τα σώματα λένε την αλήθεια. Φτάνει να μιλήσουν. Έχουν όλες τις εμπειρίες: του πόνου, του πόθου, της προσπάθειας, του χαδιού, του τραύματος, της βίας, της πάλης, του έρωτα. Και εκ γενετής έχουν μέσα τους την αναμονή μιας τελικής εμπειρίας, εκείνης του θανάτου. Κι όταν βρίσκεται τρόπος να απελευθερωθούν και να μορφοποιηθούν αυτές οι εμπειρίες, όπως στην παράσταση «Τάματα» του Φώτη Νικολάου, η γνήσια γλώσσα του σώματος αποδεικνύει ότι μπορεί να προχωρήσει στην έκφραση των πνευματικών εμπειριών. Τα «Τάματα» μιλούσαν για την ελπίδα και τη διάψευσή της, για την πίστη ως αναζήτηση διαλόγου που καταλήγει σε μονόλογο χωρίς ανταπόκριση, για τις μοναξιές που πιάνονται η μια από την άλλη.

Τα «Τάματα» μιλούσαν για την ελπίδα και τη διάψευσή της, για την πίστη ως αναζήτηση διαλόγου που καταλήγει σε μονόλογο χωρίς ανταπόκριση

Οι λέξεις που κάποτε ακούγονταν σαν ψίθυροι και κάποτε κρύβονταν σε ξένες γλώσσες των τραγουδιών της παράστασης, έμοιαζαν σαν φύλλα που έπεφταν και άφηναν γυμνό και ορατό το σύμπλεγμα δυνατών κορμών δένδρων, ή ανθρώπινων κορμιών. Όμως μου ήρθαν στο μυαλό και κάποια άλλα συμπλέγματα από μισολιωμένες λαμπάδες και άλλα κέρινα αφιερώματα. Θα κάνω κάτι που δεν το έχω επιτρέψει ποτέ στον εαυτό μου, αλλά τώρα δεν μπορώ να αντισταθώ, επειδή η σύμπτωση δεν είναι μόνο στους τίτλους...

Τα τάματα

Στο μοναστήρι του Αποστόλου Ανδρέα,/στην άκρη του νησιού, που χρόνια τώρα/στέκει περικυκλωμένο από ξένους στρατούς,/έξω απ' την εκκλησιά, κείτονται πεταμένα σε σωρό,/σε διάδρομο σκοτεινό και αδιέξοδο,/τα τάματα των πιστών.

Χέρια, πόδια, σώματα, κεφάλια/- κέρινα ομοιώματα-/που έδωσαν τη μάχη τους/- ποιος ξέρει αν κέρδισαν ή έχασαν-/και τώρα ξοφλημένα/πετάχτηκαν σε τούτο τον σωρό/να διηγούνται σιωπηλά/χιλιάδες ιστορίες πόνου,/να θυμίζουν,/δίχως ελπίδα,/την ελπίδα.

Είναι τραγικό να τα κοιτάζεις όλα τούτα/σ' αυτή την ανοργάνωτη παράσταση/όπου παρελαύνουν τόσα ανθρώπινα δεινά,/να τα διαβάζεις σαν ένα βιβλίο με ιστορίες/ξεφυλλισμένες και ριγμένες/στη φθορά του χρόνου,/σ' αυτό τον αδιέξοδο και σκοτεινό διάδρομο,/καθώς μέσα στην εκκλησία,/κάτω απ' το φως των λαμπάδων,/στέκουνε παραταγμένα γραμμή/τα καινούργια τάματα/-τα καινούργια δεινά-/που εκτόπισαν τα παλιά.

Περιμένουνε κι αυτά το θαύμα/κι ανεξάρτητα από την έκβασή του/να πάρουν τη σειρά τους/για τον σωρό/στον αδιέξοδο και σκοτεινό διάδρομο.

Γιώργος Μολέσκης, 2004-2011

Τα τάματα στην παράσταση είναι οι προσπάθειες του ανθρώπου να κλείσει συμφωνία με όποια ανώτερη δύναμη στην οποία έχει κατά καιρούς πιστέψει, να εξασφαλίσει το πιο σημαντικό, το εκ των ων ουκ άνευ της ζωής του, είναι μια ανέλπιστη παράκληση και πρόκληση για μια ανταπόκριση άνωθεν. Το απίστευτα ταιριαστό στο νόημα και στην αισθητική της παράστασης σκηνικό της Έλενας Κατασβήλι και του Αλέξη Βαγιανού παριστάνει ένα καθόλα απάνθρωπο, ά-σχημο, ά-ψυχο, αν-έλεητο... όχι πλάσμα, πράγμα, που σταδιακά αποκαλύπτεται και κατεβαίνει από πάνω πλακώνοντας ελπίδες, πίστες, ψευδαισθήσεις, προσευχές, θυσίες, τάματα, ό,τι άλλο στέλνουμε προς τα πάνω.

Αισθάνομαι πως η δική μου γλώσσα, η γλώσσα των λέξεων αδυνατεί να περιγράψει το θέαμα που πρότεινε ο Νικολάου, ενώ η δική του, η γλώσσα της εκφραστικής κίνησης των έξι σωμάτων, με έχει κατακτήσει. Ο Φώτης Νικολάου δεν είναι καθόλου αφηγηματικός, δεν δανείζεται εκφραστικούς τρόπους από άλλες τέχνες, παρότι ο ίδιος αντλεί από τη λογοτεχνία, όπως φαίνεται από την επιλογή κειμένων στο πρόγραμμα της παραγωγής.

Η αναζήτηση της φόρμας δίνει την εντύπωση να συντελείται κατά τη διάρκεια της παράστασης, επειδή τεκμηριώνεται πλήρως μέσα από τη συναισθηματική διάθεση και την καταπληκτική τεχνική δεινότητα της ομάδας και επειδή αποτελεί την οργανική έκφραση του συνόλου των ιδεών του χορογράφου και των συνδημιουργών του. Έτσι η φόρμα στην παράσταση του Φώτη Νικολάου συνδυάζει την απόλυτη αυθεντικότητα (πολύ δύσκολο πράγμα στον κόσμο του σύγχρονου χορού) με την εύθραυστη πειραματικότητα και την εξαιρετική συναισθηματική μεταδοτικότητα.

Απόλυτα σωστή η ένταξη του μουσικού της παράστασης Δημήτρη Σπύρου στην αλυσίδα των σωμάτων των Φώτη Νικολάου, Τάσου Καραχανίδη, Πάνου Μαλακτού, Γιάννη Οικονομίδη, Αλέξανδρου Σταυρόπουλου.

Οι φωτισμοί του Παναγιώτη Μανούση παίζουν με το φως και το σκοτάδι δημιουργώντας την εντύπωση ότι τα σώματα δεν φωτίζονται, αλλά εκπέμπουν φως. Άξιοι, όλοι άξιοι.